

Innholdsfortegnelse

Del I

Generelt om gjensidig rettslig bistand	17
---	----

KAPITTEL 1 Innledning	19
------------------------------------	----

1.1 Tema for boken	19
--------------------------	----

1.2 Suverenitetsprinsippet	19
----------------------------------	----

1.3 Rettsanmodninger og begrepet «bevisopptak»	20
--	----

1.4 Oversikt over norske regler	21
---------------------------------------	----

1.5 Oversikt over konvensjoner og avtaler om rettslig bistand	22
---	----

1.5.1 Innledning	22
------------------------	----

1.5.2 1959-konvensjonen og konvensjoner som utfyller den	24
--	----

1.5.2.1 1959-konvensjonen	24
---------------------------------	----

1.5.2.2 2000-konvensjonen med protokoll	24
---	----

1.5.2.3 Annen tilleggsprotokoll	25
---------------------------------------	----

1.5.2.4 Schengenkonvensjonen	26
------------------------------------	----

1.5.3 Andre konvensjoner	26
--------------------------------	----

1.5.4 Bilaterale avtaler og nordisk avtale	26
--	----

1.5.5 Lov om møteplikt for nordiske vitner	27
--	----

1.5.6 Gjensidig bistand uten konvensjonsgrunnlag	27
--	----

1.5.7 Rettslig samarbeid med internasjonale domstoler og organisasjoner	27
--	----

1.5.8 Brexit – overgangsregler ved Storbritannias utreden fra EU	27
--	----

1.6 Sambandstjenestene	28
------------------------------	----

1.6.1 Innledning	28
------------------------	----

1.6.2 Eurojust og EJN	28
-----------------------------	----

1.6.3 Europol	29
---------------------	----

1.6.4 Interpol	30
----------------------	----

1.6.5 Nordisk politi- og tollsambandstjeneste	30
---	----

1.7 Politisamarbeidet	31
-----------------------------	----

Del II**Sikring av bevis i utlandet til bruk i norsk straffesak** 33**KAPITTEL 2 Hvilke bevis kan norske myndigheter innhente selv i utlandet?** 35

2.1 Innledning	35
2.2 Tvangsmidler	35
2.3 Politiavhør, herunder fjernavhør	37
2.4 Rettslige avhør, herunder fjernavhør	38
2.5 Avklaringer og fjernavhør av vitner som oppholder seg midlertidig utenlands	39
2.6 Bevisinnhenting direkte fra utenlandske selskaper	40
2.7 Bevisinnhenting gjennom alminnelige handlinger	40
2.8 Bevis innhentet av andre norske myndigheter	40

KAPITTEL 3 Innhenting av ulike former for bevis med bistand fra myndighetene i en annen stat 41

3.1 Innledning	41
3.2 Straffeutskrift, kopi av dom og dokumenter	42
3.3 Tvangsmidler	43
3.3.1 Generelt om tvangsmidler	43
3.3.2 Kreves hjemmel for tvangsmidler som norske myndigheter anmoder om?	44
3.4 Iverksettelse av etterforskning	48
3.5 Avhør – alternativer og fremgangsmåte	48
3.5.1 Møteplikt for vitner som bor i utlandet	48
3.5.2 Kravet til kontradiksjon	49
3.5.2.1 Kontradiksjonskravet når forklaringen avgis for utenlandsk domstol	49
3.5.2.2 Kontradiksjonskravet når vitner i utlandet ikke kan føres for retten	50
3.5.3 Føring av vitner bosatt i utlandet	53
3.5.3.1 Alternative måter å føre vitnebevis fra utlandet	53
3.5.3.2 Rettslig forklaring for en utenlandsk domstol	54
3.5.3.3 Fjernavhør	58
3.5.3.4 Ambassadeavhør, herunder som fjernavhør	61
3.5.3.5 Frivillig møte eller stevning av nordiske vitner	63
3.5.3.6 Overføring av et vitne som er fengslet i utlandet	65

3.5.4	Rettslig forklaring eller fjernavhør av siktede eller tiltalte	66
3.5.4.1	<i>Behov for å sikre forklaringen</i>	66
3.5.4.2	<i>Rettslig forklaring fra siktede/tiltalte</i>	66
3.5.4.3	<i>Fjernavhør av siktede/tiltalte og fjernmøte</i>	66
3.5.4.4	<i>Ambassadeavhør av siktede/tiltalte</i>	69
3.5.5	Politiavhør i utlandet	69
3.5.5.1	<i>Innledning</i>	69
3.5.5.2	<i>Politiavhør av vitner</i>	70
3.5.5.3	<i>Politiavhør av mistenkt, siktet eller tiltalt</i>	71
3.6	Forkynnelse – alternativer og fremgangsmåte	72
3.6.1	Forhåndsinnkalling og fremmøteforkynnelse	72
3.6.2	Postforkynnelse	73
3.6.3	Forkynnelse via norsk ambassade eller for norsk tjenestemann mv.	75
3.6.4	Forkynnelse med bistand fra utenlandske myndigheter	75
 KAPITTEL 4 Rettsanmodning – beslutningskompetanse, forsvarers begjæring mv.		77
4.1	Kompetanse til å utstede rettsanmodning	77
4.2	Rettslig beslutning i forbindelse med rettsanmodning	78
4.3	Forsvarers begjæring om avhør eller annen bevissikring i utlandet	79
4.4	Dokumentinnsyn	82
 KAPITTEL 5 Rettsanmodning – innhold og oversettelse		83
5.1	Informasjon som alle rettsanmodninger skal inneholde	83
5.2	Rettsanmodningen for øvrig avhenger av ønsket bistand	86
5.2.1	<i>Innledning</i>	86
5.2.2	<i>Straffeutskrift</i>	86
5.2.3	<i>Kopi av utenlandsk dom og straffesaksdokumenter</i>	87
5.2.4	<i>Tvangsmidler</i>	87
5.2.5	<i>Anmodning om iverksettelse av etterforskning</i>	88
5.2.6	<i>Avhør</i>	88
5.2.7	<i>Forkynnelse</i>	90
5.2.8	<i>Begjæring om overføring av vitne som er fengslet i utlandet</i>	90
5.3	Oversettelse av rettsanmodningen med vedlegg	91
5.4	Sjekkpunktliste ved utforming av rettsanmodninger	92

KAPITTEL 6 Oversendelse av rettsanmodninger og hastesaker	95
6.1 Innledning	95
6.2 Rettsanmodninger som skal sendes direkte.....	95
6.2.1 Anmodning om straffeutskrift eller forkynnelse.....	95
6.2.2 Andre rettsanmodninger som skal sendes direkte	97
6.2.3 Elektronisk fremsendelse.....	97
6.2.3.1 <i>Rettsgrunnlag for elektronisk oversendelse</i>	<i>97</i>
6.2.3.2 <i>Krav til sikkerhet av hensyn til personvern mv.</i>	<i>98</i>
6.2.4 Adresse til lokal myndighet ved direkte oversendelse	100
6.3 Oversendelse av andre rettsanmodninger	101
6.3.1 Rettsanmodninger som skal sendes til en stat	101
6.3.2 Anmodninger til norsk ambassade eller internasjonale organisasjoner	101
6.4 Hastesaker og oppfølging av hastesaker.....	102
KAPITTEL 7 Gjennomføring av bevisinnhenting og begrensninger i bruk av beviset i norsk sak	103
7.1 Bevisinnhenting i tråd med reglene i den anmodede stat	103
7.2 Bevis som er sikret på en annen måte enn foreskrevet etter norske regler	104
7.2.1 Bevis som er lovlig innhentet etter reglene i den andre staten	104
7.2.2 Bevis som er ulovlig innhentet etter reglene i den andre staten...	108
7.2.2.1 <i>Avskjæring av ulovlig ervervede bevis</i>	<i>108</i>
7.2.2.2 <i>Særlig om bevisavskjæring grunnet EMK-krenkelse</i>	<i>109</i>
7.2.2.3 <i>Avskjæring av avledede bevis</i>	<i>111</i>
7.3 Spesialitetsprinsippet – i hvilken grad kan beviset benyttes til andre formål enn det ble innhentet for?.....	113
7.3.1 Innledning	113
7.3.2 Bevis innhentet etter 2000-konvensjonen og Annen tilleggsprotokoll.....	114
7.3.3 Bevis innhentet etter andre konvensjoner eller uten konvensjonsgrunnlag	116
7.4 Hvilke regelbrudd kan påberopes av mistenkte?	120
KAPITTEL 8 Felles etterforskingsteam (JIT) og andre former for omfattende samarbeid.....	123
KAPITTEL 9 Noen særlige spørsmål.....	127
9.1 Tidsbrukens konsekvenser – omberømmelse og straffutmåling.....	127

9.2	Den rettslige betydningen av en utenlandsk dom.....	130
9.2.1	Innledning	130
9.2.2	Sperrende virkning.....	130
9.2.3	Straffutmåling og bevisbedømmelse	131
9.2.4	Etterskuddsdom.....	132
9.2.5	Brudd på vilkår for betinget dom eller prøveløslatelse.....	133
9.2.6	Forhøyet strafferamme	134
9.2.7	Varetektsfradrag.....	134
9.3	Advokatenes salær og utgifter i forbindelse med bevisopptak.....	134
9.4	Utenlandsk forsvarer i norsk sak	135
9.5	Mistenktes krav på bistand i forbindelse med utenlandsk straffesak	136

Del III

Kommunikasjonskontroll og annen tvangsmiddelbruk over grensene	137
---	------------

KAPITTEL 10 Kommunikasjonskontroll som utføres i eller fra en EU-stat og annen tvangsmiddelbruk over grensene	139
10.1 Innledning	139
10.2 Direkte overføring av KK.....	140
10.3 KK med bistand fra staten hvor kommunikasjon avlyttes (tradisjonell KK)	140
10.4 Teknisk bistand til KK	141
10.5 Tvangsmiddelbruk uten teknisk bistand	142
10.5.1 KK som er omfattet av 2000-konvensjonen	142
10.5.2 Tvangsmidler som ikke er omfattet av 2000-konvensjonen: Kreves varslng til, eller samtykke fra, staten hvor mistenkte befinner seg?.....	143
10.5.3 Må iverksatte tvangsmidler avbrytes når mistenkte reiser utenlands?	147

Del IV

Sikring av bevis i Norge til bruk i utenlandsk straffesak	151
--	------------

KAPITTEL 11 Hvilke bevis kan utenlandske myndigheter selv sikre i Norge?	153
---	------------

KAPITTEL 12 Bistandsplikt og krav til rettsanmodningen	155
12.1 Bistandsplikt og prioritering.....	155

12.2	Kreves at norske myndigheter mottar rettsanmodning for å yte rettslig bistand?	157
12.3	Fremsendelsesmåte for rettsanmodninger til Norge.....	157
12.4	Krav til innhold og oversettelse av en utenlandsk rettsanmodning.	158
12.5	Rettsanmodning fra internasjonale organer og domstoler mv.	159

KAPITTEL 13 Kompetanse til å avgjøre rettsanmodninger og avslagsgrunner

	163
13.1	Kompetanse til å avgjøre rettsanmodninger	163
13.2	Avslagsgrunner	166
13.2.1	Innledning	166
13.2.2	Utleveringsloven § 23 a nr. 1 – «så vidt mulig»	166
13.2.3	Utleveringsloven § 23 a nr. 2 – «stride mot rettsordenen» mv.	166
13.2.4	Utleveringsloven § 23 a nr. 3 bokstav a) – militære og politiske lovbrudd	168
13.2.5	Utleveringsloven § 23 a nr. 3 bokstav b) – ne bis in idem	168
13.2.6	Utleveringsloven § 23 a nr. 3 bokstav c) – «tungtveiende grunner»	172

KAPITTEL 14 Gjennomføring av rettsanmodning

14.1	Bevissikring i tråd med norske regler	179
14.2	Anmodning om særskilt fremgangsmåte	179
14.3	Sikring av ulike former for bevis	180
14.3.1	Innledning	180
14.3.2	Avhør	181
14.3.2.1	Rettslig avhør eller politiavhør?	181
14.3.2.2	Status for den som skal avhøres og vitners fritaksrett	181
14.3.2.3	Rettslig avhør	182
14.3.2.4	Rettslig fjernavhør	183
14.3.2.5	Politiavhør, herunder fjernavhør	185
14.3.3	Tvangsmidler	187
14.3.3.1	Vilkår for tvangsmidler	187
14.3.3.2	Krav til rettsanmodningens innhold og prøving av rettsanmodningen	189
14.3.3.3	Gjennomføringen	191
14.3.4	Forkynnelse	192
14.3.5	Straffeutskrift, kopi av dom og dokumenter	192
14.4	Oversendelse av svar på rettsanmodningen – oversettelse	195
14.5	Dokumentinnsyn	196

Del V

Overføring av strafforfølgning, utlevering/overlevering og overføring av fullbyrding av straff 199

KAPITTEL 15 Overføring og oversendelse av straffesaker 201

15.1 Innledning 201

15.2 Oversikt over norske regler og internasjonale konvensjoner 201

15.3 Vilkår for overføring etter konvensjonene og den nordiske avtalen... 203

15.4 Norsk jurisdiksjon som betingelse for overføring til Norge uten konvensjonsgrunnlag 206

15.5 Jurisdiksjon for handlinger begått i utlandet – noen problemstillinger 209

15.6 Overføring til utlandet, oversendelse eller ingen av delene? 213

15.7 Fremsettelse av anmodning til en annen stat 215

15.7.1 Vurderinger forut for overføring eller oversendelse 215

15.7.2 Overføring 215

15.7.2.1 Valg av overføringsgrunnlag 215

15.7.2.2 Overføring etter den nordiske avtalen 215

15.7.2.3 Alle andre overføringer 216

15.7.3 Oversendelsessak 217

15.8 Kompetanse til å beslutte at en sak skal overføres til Norge 217

15.9 Behandling av overført sak og rettsvirkninger av at en sak overføres 217

15.9.1 Sak som er overført til Norge 217

15.9.2 Sak som er overført til utlandet 219

KAPITTEL 16 Sakens gang ved utlevering/overlevering av personer 221

16.1 Regler og konvensjoner om overlevering og utlevering 221

16.1.1 Overlevering 221

16.1.2 Utlevering 222

16.2 Sakens gang ved overlevering/utlevering til Norge 223

16.2.1 Etterlysning 223

16.2.2 Nordisk arrestordre 224

16.2.3 Nordisk-europeisk arrestordre 225

16.2.4 Utlevering 229

16.2.5 Noen spørsmål som kan oppstå ved overlevering/utlevering til Norge 231

16.2.6 Alternativer til overlevering/utlevering 232

16.3 Sakens gang ved overlevering/utlevering fra Norge	233
16.3.1 Nordisk arrestordre	233
16.3.2 Nordisk-europeisk arrestordre.....	236
16.3.3 Utlevering.....	241
16.3.4 Noen spørsmål som kan oppstå ved overlevering/utlevering fra Norge	244
16.3.4.1 Midlertidig eller utsatt utlevering/overlevering	244
16.3.4.2 Utvisning	246
16.3.4.3 Asyl	246
 KAPITTEL 17 Enkelte spørsmål knyttet til overføring av fullbyrding av straff	 249
17.1 Innledning	249
17.2 Oversikt over norske regler og internasjonale konvensjoner	249
17.3 Kort om vilkårene for overføring etter konvensjonene og avtalene	251
17.4 Norsk dom i forbindelse med soningsoverføring.....	252
17.5 Grunnlag for frihetsberøvelse etter overføring til Norge.....	257
17.6 Prosessreglene ved rettslig behandling av overføringsaken.....	258
17.7 Overføring av bot eller inndragning.....	260
 Del VI	
Noen EU-instrumenter om samarbeid.....	263
 KAPITTEL 18 Noen EU-instrumenter om samarbeid som ikke gjelder for Norge.....	 265
18.1 Innledning	265
18.2 Europeisk etterforskingordre (EIO).....	265
18.3 Europeisk statsadvokat (EPPO).....	267
 Litteratur	 269
Lover og forskrifter.....	271
Domsregister	283
Stikkordregister.....	287